სასწავლო კურსის სილაბუსი

სასწავლო კურსის სახელწოდება	გერმანული ენათმეცნიერების მიმართულებები და მეთოდები 1 Trends and Methods of German Linguistics Semantics-pragmatics 1
ავტორი (ავტორები)	პროფ. ლალი ქეცბა–ხუნდაძე
ლექტორი (ლექტორები)	პროფ. ლალი ქეცბა–ხუნდაძე თსუ გერმანული ფილოლოგიის სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელის ლალი ქეცბა–ხუნდაძის და დიუსელდორფის უნივერსიტეტის გერმანისტიკა 1(გერმანული ენათმეცნიერება) კათედრის პროფესორების საერთაშორისო კურსი გერმანულ ენათმეცნიერებაში lali.kezba_chundadse@yahoo.de პროფ. **ულრიხ ველბერსი:** welbers@phil-fak.uni-duesseldorf.de სემინარები: ასოც.პროფ ნინო ქიმერიძე: ninikimera@yahoo.de ასოც.პროფ. ნუნუ კაპანაძე :nankapa@gmail.com დამატებითი კონსულტაცია შესაძლებელია ელფოსტით ან წინასწარ შეთანხმებით.
სასწავლო კურსის კოდი	——
სასწავლო კურსის სტატუსი	1. სასწავლო კურსი განკუთვნილია თსუ–ს სადოქტორო პროგრამის ***გერმანული ფილოლოგია*** დოქტორანტებისთვის გერმანულ ენათმეცნიერებაში
	2. დოქტორანტურა
	3. არჩევითი
სასწავლო კურსის მიზნები	სასწავლო კურსი (**ნაწილი1)** მიზნად ისახავს: კომპეტენციების გაღრმავებას გერმანული ენათმეცნიერების კონკრეტულ დისციპლინებში: სემანტიკასა და პრაგმატიკაში, ამ ორი დისციპლინის მოსაზღვრე სფეროში (მათ შორის ჰუმბოლდტის ენის ფილოსოფიაში) არსებული მოდელების შესწავლას, კონცეფციების განხილვისა და გარკვეული საკითხების პრობლემატიზების უნარის გამომუშავებას ცალკეული თეორიების მიხედვით, ანალოგიების დადგენის, ტერმინების განმარტებისა და არგუმენტირებული კრიტიკის უნარების განვითარებას.
კრედიტების რაოდენობა და საათების განაწილება სტუდენტის დატვირთვის	სასწავლო კურსის კრედიტები: 5 ECTS კრედიტი სტუდენტის საკონტაქტო მუშაობის საათების რაოდენობა

შესაბამისად (ECTS)	სემესტრული გათვლით: საკონტაქტო საათი - 30 შუალედური გამოცდის ჩასაბარებლად განკუთვნილი დრო – 4 სთ დასკვნითი გამოცდის ჩასაბარებლად განკუთვნილი დრო – 6 საათი ლექცია–სემინარებისთვის მოსამზადებელი დრო 160 შუალედური გამოცდის მოსამზადებლად განკუთვნილი დრო – 16 სთ დასკვნითი გამოცდის მოსამზადებლად განკუთვნილი დრო – 34 საათი
დაშვების წინაპირობები	წინაპირობის გარეშე
სწავლის შედეგები	**ცოდნა და გაცნობიერება:** კურსის გავლის შემდეგ სტუდენტმა იცის: გერმანული ენათმეცნიერების კონკრეტული სფეროების: სემანტიკისა და პრაგმატიკა განვითარების უახლეს დონეზე. დარგობრივ ცოდნასა და შესაბამის კომპეტენციებზე დაყრდნობით აქვს უნარი გაანალიზოს მნიშვნელოვან მკვლევართა შერჩეული ნაშრომები ორიგინალში. **ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენება:** კურსის გავლის შემდეგ სტუდენტს შეუძლია: გერმანულ ენაზე ზეპირი და წერილობითი კომუნიკაციის განხორციელების პროცესში სემანტიკისა და პრაგმატიკის პრობლემებზე დისკუსიაში ჩართვისა და კრიტიკული აზრის კონსტრუქციულად გამოხატვა ემპირიული, პრიმარული და სეკუნდარული ლიტერატურის მოძიება, შერჩევა, შეფასება, დალაგება და საჭიროებისდა მიხედვით შედარება. ლინგვისტიკის მოცემულ ასპექტებში ნაშრომის (პროექტის) დაგეგმვის, ზეპირ და წერილობით ფორმაში ჩამოყალიბა და მიღებულ სტანდარტებში წარმოდგენა ევროპული სტანდარტების, ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის მოთხოვნების გათვალისწინებით; **დასკვნის უნარი:** კურსის გავლის შემდეგ სტუდენტს აქვს უნარი: თანამედროვე გერმანული ლინგვისტური ლიტერატურის / სემანტიკასა და პრაგმატიკასთან დაკავშირებული უახლესი მასალებისა და მონაცემების შეგროვების,

	გააზრების, სისტემატიზაციისა და მათ საფუძველზე არგუმენტირებული დასკვნის ჩამოყალიბების; გერმანელი ენათმეცნიერების მიერ შექმნილი აქტუალური მასალებისა და მათ მიერ შემუშავებული მიდგომების კრიტიკული ანალიზის, სინთეზისა და შეფასების; **კომუნიკაციის უნარი:** კურსის გავლის შემდეგ სტუდენტს აქვს უნარი: მის მიერ გერმანულ ენაზე შექმნილი ნაშრომის (რეფერატის ან ე.წ. საშინაო დავალების –წერილობითი თხზულების) თანმიმდევრულად და არგუმენტირებულად წარმოდგენის; ინდივიდუალური და ჯგუფში მუშაობის; **სწავლის უნარი:** კურსის გავლის შემდეგ სტუდენტს აქვს: სემანტიკასა და პრაგმატიკაში თანამედროვე გერმანული ენათმეცნიერების უახლეს მიღწევებზე დაყრდნობით ახალი იდეების განვითარებისა და ახალი ცოდნის შექმნის უნარი; **ღირებულებები:** კურსის გავლის შემდეგ სტუდენტს აქვს: ევროპული საგანმანათლებლო ღირებულებების ცოდნა; დაკისრებული მოვალეობებისადმი და ინტელექტუალური საკუთრებისადმი პატივისცემის გრძნობა;
სასწავლო კურსის შინაარსი	იხ. დანართი.
სწავლების/სწავლის მეთოდები	სასწავლო პროცესი წარიმართება 10/12 კაციან ჯგუფებში, გათვალისწინებულია: ინტერაქტიური 8 ლექცია /სემინარი, თანმდევი (მინიმუმ 5 ბლოკ–სემინარით), რომელსაც 2011 წლის ზამთრის სემესტრში ჩაატერებს პარტნიორი უნივერსიტეტის ლექტორი ულრიხ ველბერსი, 1 პრეზენტაცია. მეტი დრო დაეთმობა სტუდენტის დამოუკიდებელ მუშაობას და ნაკლები – საკონტაქტო საათებს. დისკუსია/დებატები, ჯგუფური მუშაობა, თანამშრომლობითი სწავლება, შემთხვევის ანალიზი, გონებრივი იერიში, დემონსტრირების მეთოდი, ანალიზი და სინთეზი, ახსნა–განმარტებითი მეთოდი, ელექტრონული სწავლება და სხვ.
შეფასების კრიტერიუმები	**დასწრება:** 5 ქულა **სემინარი:** 20 ქულა **შუალედური წერითი ნამუშევარი:** 45 ქულა **შუალედური წერითი ნამუშევარი ფასდება შემდეგნაირად:** ნაშრომი (წერით ფორმაში) 25 ქულა ნაშრომის პრეზენტაცია (პაუერ პოინტით, დისკუსიით) – 20 ქულა **დასკვნითი გამოცდა** – წერითი ნამუშევარი

	(კურიკულუმი) (თემა დაზუსტდება ინდივიდუალურად, თითოეულ დოქტორანტთან. შესაძლებელია ჯგუფური პროექტის წარმოდგენა): 30 ქულა. შეფასება ხდება შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით: ფაქტობრივი მასალის ცოდნა, მისი კრიტიკული ანალიზი. დასკვნით გამოცდაზე დაშვების წინაპირობა: 21 ქულა. ***ლექციებზე დასწრება სავალდებულოა.***	
ძირითადი ლიტერატურა	1. Bartschat, Brigitte (1996): Methoden der Sprachwissenschaft. Von Hermann Paul bis Noam Chomsky. Berlin: Schmidt. 2. Busse, Dietrich (1987): Historische Semantik. Analyse eines Programms. Zugl.: Heidelberg, Univ., Diss., 1984. Stuttgart: Klett-Cotta (Sprache und Geschichte, 13). 3. Busse, Dietrich (2009): Semantik. Paderborn: Fink (LIBAC, 3280). 4. Ernst, Peter (2008): Germanistische Sprachwissenschaft. Eine Einführung in die synchrone Sprachwissenschaft des Deutschen. Korr. Nachdr. Wien: WUV (UTB basics, 2541). 5. Gardt, Andreas (1999): Geschichte der Sprachwissenschaft in Deutschland. Vom Mittelalter bis ins 20. Jahrhundert. Berlin: de Gruyter (De-Gruyter-Studienbuch). 6. Graefen, Gabriele; Liedke, Martina (2008): Germanistische Sprachwissenschaft. Deutsch als Erst-, Zweit- oder Fremdsprache. Tübingen: Francke (UTB Sprachwissenschaft, 8381). 7. Hartig, Matthias (1978): Einführung in die Sprachphilosophie. Das Verhältnis von Sprache und Denken. 1. Aufl. Stuttgart: Kohlhammer. 8. Keller, Rudi (1995): Zeichentheorie. Zu einer Theorie semiotischen Wissens. Tübingen: Francke (UTB für WissenschaftUni-Taschenbücher, 1849). 9. Kutschera, Franz von (1974): Sprachphilosophie. München: Fink. 10. Linke, Angelika; Nussbaumer, Markus; Portmann-Tselikas, Paul R.; Willi, Urs; Berchtold, Simone (2004): Studienbuch Linguistik. 5., erw. Aufl. /. Tübingen: Niemeyer (Reihe germanistische Linguistik Kollegbuch Busse, Dietrich (2009): Semantik. Paderborn: Fink (LIBAC, 3280). 11. Meibauer, Jörg (2007): Einführung in die germanistische Linguistik. 2., aktualisierte Aufl. Stuttgart: Metzler. 12. Saussure, Ferdinand de (1967): Grundfragen der allgemeinen Sprachwissenschaft. 2. Aufl. mit neuem Register. Berlin: DeGruyter. 13. Scharf, Hans-Werner (1989): Differenz und Dependenz: Wesen und Erscheinung in Humboldts Sprach-Idee. In: Scharf, Hans-Werner (Hg.): Wilhelm von Humboldts Sprachdenken. Symposium zum 150. Todestag, Düsseldorf, 28.-30.6.1985. Essen: Hobbing (Kultur und Erkenntnis, 5).	

	14. Hoffmann, Ludger 2000: Sprachwissenschaft. (Hrsg). Ein Reader. Berlin, New york:de Gruyter სხვა მასალებთან ერთად გამოყენებელია პროფ. ჰანს ვერნერ შარფის (ჰაინრიხ ჰაინეს უნივერსიტეტის ემირიტირებული პრივატ. დოცენტის) რიდერი **სემანტიკა / პრაგმატიკა** hans-werner.scharf@uni-duesseldorf.de	
დამატებითი ლიტერატურა	1. Aristoteles: Kategorien Lehre vom Satz (Peri Hermenias). Übersetzt von Eugen Rolfes, Hamburg 1925. 2. Bergmann, Rolf; Stricker, Stefanie; Götz, Ursula (2005): Einführung in die deutsche Sprachwissenschaft. 4., überarb. und erw. Aufl. /. Heidelberg: Winter. 3. Borsche, Tilman (1989): Die innere Form der Sprache. Betrachtungen zu einem Mythos der Humboldt-Herme(neu)tik. In: Scharf, Hans-Werner (Hg.): Wilhelm von Humboldts Sprachdenken. Symposium zum 150. Todestag, Düsseldorf, 28.-30.6.1985. Essen: Hobbing (Kultur und Erkenntnis, 5), S. 47–67. 4. Brandt, Patrick (2006): Sprachwissenschaft. Ein roter Faden für das Studium der deutschen Sprache. 2., überarb. und aktualisierte Aufl. Köln, Weimar, Wien: Böhlau (UTB). 5. Bühler, Karl:Sprachtheorie:Die Darstellungsfunktion der Sprache. Ungekürzte Ausg. Ullstein-Buch 3392. Frankfurt/M , Wien u.a.: Ullstein, 1978. 6. Bußmann, Hadumod:Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart. Kröner,3.Aufl.2002 7. Coseriu, Eugenio (1975): Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart. Eine Übersicht. Teil I: Von der Antike bis Leibniz. Vorlesung gehalten im Wintersemester 1968/69 an der Universität Tübingen. Autorisierte Nachschrift von: Gunter Narr und Rudolf Windisch. 2., überarbeitete Auflage von Gunter Narr. Tübingen (Tübinger Beiträge zur Linguistik, 11). 8. Gigon, Olof Alfred (Hrsg.): Platon Spätdialoge I: Eingel. von Olof Gigon. Übertr. von Rudolf Rufener ; Bd. 5. Zürich: Artemis Verl., 1965. 9. Gewehr, Wolf, and Klaus-Peter Klein, eds. Grundprobleme der Linguistik:Ein Reader zur Einführung. 2., verb. Aufl. Baltmannsweiler: Pädagog. Verl. Burgbücherei Schneider, 1982. 10. Heintel, Erich (1991): Einführung in die Sprachphilosophie. 4., um ein Nachw. erw. Aufl. Darmstadt: Wiss. Buchges. (Die Philosophie). 11. Helbig, Gerhard (1989): Geschichte der neueren Sprachwissenschaft. 8. Aufl. Opladen: Westdt. Verl. (WV-Studium, 48). 12. Heidegger, Martin: Unterwegs zur Sprache, Frankfurt am Main 1959 13. Humboldt, Wilhelm von: Grundzüge des allgemeinen	

	Sprachtypus in: Leitzmann., A. Et al. (Hrsg.) Gesammelte Schriften Band V. Berlin: de Gruyter, 1968. 14. Humboldt, Wilhelm von: Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues und ihren Einfluss auf die geistige Entwicklung des Menschengeschlechts (1830-1835), GS VII. 15. Mangasser-Wahl, Martina:Von der Prototypentheorie zur empirischen Semantik:Dargestellt am Beispiel von Frauenkategorisierungen; 6. Lang, Peter Frankfurt, 2000. 16. Imhasly, Bernhard; Marfurt, Bernhard; Portmann, Paul (1986): Konzepte der Linguistik. Eine Einführung. 3. Aufl., (unveränd. Nachdr. der 2. Aufl.). Wiesbaden: AULA-Verl. (Studienbücher zur Linguistik und Literaturwissenschaft, 9). 17. Jungen, Oliver (2007): Geschichte der Grammatiktheorie. Von Dionysios Thrax bis Noam Chomsky. München: Fink. 18. Kuhn, Peter (1999): Funktionsmodelle der Sprache. In: Ernst, Peter; Back, Otto (Hg.): Einführung in die synchrone Sprachwissenschaft. 2., verb. und verm. Aufl. Wien: Ed. Praesens, S. 62–68. 19. Lange, Ernst Michael (1998): Ludwig Wittgenstein. "Philosophische Untersuchungen" ; eine kommentierende Einführung. Paderborn: Schöningh (UTB für WissenschaftUni-Taschenbücher, 2055). 20. Löbner, Sebastian (2003): Semantik. Eine Einführung. Berlin: de Gruyter (De-Gruyter-Studienbuch). 21. Onea Gáspár, Edgar (2006): Sprache und Schrift aus handlungstheoretischer Perspektive. Univ., Diss.-2005--Heidelberg, 2004. Berlin: de Gruyter (Studia Linguistica Germanica, 81). 22. Saussure, Ferdinand de, et al.:Grundfragen der allgemeinen Sprachwissenschaft. 2. Aufl. mit neuem Reg. und einem Nachw. 23. Schwarz, Monika; Chur, Jeannette (2004): Semantik. Ein Arbeitsbuch. 4., aktualisierte Aufl. Tübingen: Narr (Narr-Studienbücher). 24. Stetter, Christian (1989): »Über Denken und Sprechen«. Wilhelm von Humboldt zwischen Fichte und Herder. In: Scharf, Hans-Werner (Hg.): Wilhelm von Humboldts Sprachdenken. Symposium zum 150. Todestag, Düsseldorf, 28.-30.6.1985. Essen: Hobbing (Kultur und Erkenntnis, 5), S. 25–47. 25. Welbers, Ulrich (2000): Aristotelische Ontologie in Wilhelm von Humboldts Sprachtheorie. Univ., Diss--Düsseldorf, 2000. [Mikrofiche-Ausg.].	
დამატებითი ინფორმაცია/ პირობები	დასკვნითი გამოცდის ნაცვლად დოქტორანტს მოეთხოვება წერითი ნამუშევრის წარმოდგენა, რომელიც გულისხმობს სემანტიკისა და პრაგმატიკის რომელიმე პრობლემის საფუძველზე თხზულების მომზადებას.	

სასწავლო კურსის შინაარსი

პროფ. ლალი ქეცბა/ხუნდაძე

გერმანული ენათმეცნიერების მიმართულებები
სემანტიკა/პრაგმატიკა

N	ლექციის/სემინარის/პრაქტიკუმის თემა	სასწავლო მასალა
1.	ლექცია პლატონის ”კრატილოს-დიალოგის” თემა. • იარაღის (Werkzeug) ანალოგია. იარაღის (Werkzeug) ანალოგიის საფეხურებრივი განვითარება • ბ. ანალოგიის შეფასება(არის თუ არა ის წარმატებული). არგუმენტაციის მიმდინარეობა. • ”მტკიცებულების მიზნისკენ” წარმართვა სოკრატეს მსჯელობაში სემინარი: • აღადგინეთ პლატონის ”კრატილოს”-ში იარაღის (Werkzeug) ანალოგიის სხვადასხვა საფეხურები. • მოახდინეთ ე.წ. ონომატოპოეტიკის პრობლემატიზირება პირსის ნიშნის ტიპოლოგიური თეორიის მიხედვით.	Keller 1995: 22-36 Coseriu 1975: 40-58 Reader
2.	ლექცია • არისტოტელეს ”Peri Hermeneias” • არისტოტელეს მოსაზრება ენის შესახებ სამ- ან შესაბამისად ოთხსაფეხურიანი რეპრეზენტატიული მოდელის შესახებ. • რეპრეზენტაციის ნიშანთა სახეობები და შესაბამისად მათში ურთიერთობების განასხვავებები. • არისტოტელესეული ენობრივი მოდელის კომენტარი პლატონისეულ ”კრატილოსის” დებატების მიმართ სემინარი: • ენობრივი გაგების ამგვარი მოდელის მიხედვით რატომ არ წარმოადგენს ენათა შორის განსხვავება და თარგმანი პრობლემას? • . • განმარტეთ არისტოტელესეული	Keller 1995: 36-43 Gardt 1999: 25-32 Welbers 2000: 346-372 Reader

	რეპრეზენტაციის მოდელის სხვადასხვა საფეხურები. • რა არის სემიოტიკური სამკუთხედი?	
3.	ლექცია საკითხები ჰუმბოლტის ნიშანთა კრიტიკისათვის (ენა როგორც აზროვნების ორგანო) • ჰუმბოლტის მიმართება ”ნიშანი”-”სიმბოლო”–”სიტყვა” • ჰუმბოლტის ნიშნის კრიტიკული ანალიზის შედეგად, ორი მოვლენა არის ”ერთი და ერთი მთლიანი არსი”. • ჰუმბოლტის ”ორგანოს” (Organ) გაგება პლატონის “ორგანონთან” (Organon) მიმართებში • ჰუმბოლტის მოსაზრება ”ენა არის აზრის შემქმნელი ორგანო” სემინარი • იპოვეთ ანალოგიები • რომელი არგუმენტებით აკრიტიკებს ჰუმბოლტი ენობრივი გაგების ანტიკურ თვალსაზრისს?	Hoffmann 2000:11-18 Gardt 1999: 230-236 Stetter 1989: 25-47 Borsche 1989: 47-67 Scharf 1989: 125-163 Heintel 1991: 67-84 Reader
4.	ლექცია საკითხები სოსიურის შესახებ (1) მიმართება ენასა და აზროვნებას შორის განმარტეთ ესკიზი მე-12 გვერდზე. სემინარი რისი თქმა უნდა სოსიურს ”ქაღალდის ფურცლის”ანალოგიით? მისი შედარება დამაჯერებელია თუ არა საკმარისად რადიკალური?	Barschadt 1996: 49-56 Gardt 1999: 291-301 Bergmann et al. 2005: 7-10 Helbig 1989: 33-42 Graefen, Liedke 2008: 44-61 Reader Saussere 1967
5.	ლექცია საკითხები სოსიურის შესახებ (2) • ”სიტყვა”,”თერმა”, ”ღირებულება”/”მნიშვნელობა” • ღირებულების მიმართება ზოგადი გაგებით ენობრივ ღირებულებასთან • ბეკონის პარადოქსის კავშირი ამ პრობლემატიკასთან. სემინარი • განმარტეთ ილუსტრაციები (რიდერი გვ. 15-17). • განმარტეთ ენობრივი არტიკულაციის სოსიურისეული ილუსტრაცია და განიხილეთ მისი კონცეფცია ენობრივი	Barschadt 1996: 49-56 Gardt 1999: 291-301 Bergmann et al. 2005: 7-10 Helbig 1989: 33-42 Graefen, Liedke 2008: 44-61 Reader Saussere 1967

	ღირებულების შესახებ.	
6.	ლექცია საკითხები ბიულერის Oganon-Modell-ის შესახებ • ბიულერის კონსტრუქცია Oganon-Modell და ტრადიციის კრიტიკული იმპლიკაცია • ტერმინები ”abstractive Relevanz” (აბსტრაქტული რელევანტობა) და “apperzeptive Ergänzung” (აპერცეპტიული დამატება/შემავსებელი). • ბიულერის მოდელი სემანტიკისა და პრაგმატიკის მოსაზღვრე სფეროში სემინარი – განმარტეთ სხვადასხვა ენობრივი ფუნქციები წარმოდგენილი მაგალითების საფუძველზე. – გააკეთეთ ბიულერის Oganon-Modell-ის ესკიზური მონახაზი და განმარტეთ, რამდენად რელევანტურია ის ლინგვისტური პრაგმატიკისათვის.	Hoffmann 2000:32-51 Kuhn 1999: 5/1-5/10 Graefen, Liedke 2008: 52-55 Onea Gáspár 2006: 62-68 Ernst 2008: 37-41 Reader
7.	ლექცია საკითხები სამეტყველო აქტების თეორიის შესახებ (1) – პრობლემატიკა დაკავშირებული ტერმინოლოგიურ განსხვავებასთან ”პერფორმაციული - კონსტატიური” (14) სემინარი – “How to do things with words”: რამდენად აღწერს წიგნის ეს სათაური ენობრივი აქტის თეორიის პროგრამატიკას? (15) – რა შემადგენელ აქტებად იყოფა სერლის თეორიის მიხედვით ენობრივი აქტი? (5)	Hoffmann 132-143. Graefen, Liedke 2008: 174-179 Brandt 2006: 289-292 Ernst 2008: 241-249 Bergmann et al. 2005: 105-107 Linke et al. 2004: 183-189 Meibauer 2007: 228-235 Reader
8.	ლექცია საკითხები ენობრივი აქტის თეორიის შესახებ (2) – ილოკუციის ინდიკატორების ფუნქციები. (6) – არაპირდაპირი ენობრივი აქტები (16) – სამეტყველო აქტების კლასები სერლის თეორიის მიხედვით სემინარი ახსენით თეორიები მაგალითების საფუძველზე	Hoffmann 143-163 Graefen, Liedke 2008: 179-185 Brandt 2006: 293-299 Ernst 2008: 249-252 Linke et al. 2004: 189-195 Meibauer 2007: 235-244 Reader

კურსი დაიწყება ულრიხ ველზერსის 5 ბლოკ/სემინარით (3,05 სთ/ის ხანგრძლივობით) 8– 15 ოქტომბერი 2011	სემინარების განრიგი და თემატიკა გამოქვეყნდება სექტემბრის ბოლოს უნივერსიტეტის საიტზე.